

PRAVILNIK

o zaštiti od požara

Na temelju članka 21. Zakona o zaštiti od požara (Narodne novine 92/2010), Pravilnika o sadržaju općeg akta iz područja zaštite od požara (Narodne novine 116/2011) i članka 22. Statuta Zavoda za prostorno uređenje Grada Zagreba, Ivica Fanjek dipl.ing.arh. vršitelj dužnosti ravnatelja Zavoda za prostorno uređenje Grada Zagreba, donio je 25.03.2013.

PRAVILNIK O ZAŠTITI OD POŽARA

I. TEMELJNE ODREDBE U SVEZI PROVEDBE I UNAPREĐENJA ZAŠTITE OD POŽARA

Članak 1.

Ovim Pravilnikom razrađuju se pojedine odredbe Zakona o zaštiti od požara, propisa donesenih na temelju Zakona, tehničkih normativa, norma i uputa proizvođača kao i drugih zakona i propisa čijim se pojedinim odredbama utvrđuju pitanja od značaja za sprečavanje požara i drugih nesreća te gubitak ili oštećenje sredstava za rad i zaštita života i zdravlja ljudi.

Članak 2.

Zaštita od požara od posebnog je interesa za Republiku Hrvatsku. Sustav zaštite od požara podrazumijeva planiranje zaštite od požara, propisivanje mjera zaštite od požara građevina, ustrojavanje subjekata zaštite od požara, provođenje mjera zaštite od požara, financiranje zaštite od požara te osposobljavanje i ovlašćivanje za obavljanje poslova zaštite od požara, s ciljem zaštite života, zdravlja i sigurnosti ljudi i životinja te sigurnosti materijalnih dobara, okoliša i prirode od požara, uz društveno i gospodarski prihvatljiv požarni rizik. U cilju zaštite od požara poduzimaju se organizacijske, tehničke i druge mjere i radnje za:

- otklanjanje opasnosti od nastanka požara,
- rano otkrivanje, obavješćivanje te sprječavanje širenja i učinkovito gašenje požara,
- sigurno spašavanje ljudi i životinja ugroženih požarom,
- sprječavanje i smanjenje štetnih posljedica požara,
- utvrđivanje uzroka nastanka požara te otklanjanje njegovih posljedica.

Članak 3.

Pojedini pojmovi koji se koriste imaju sljedeće značenje:

- 1) *Požar* je samopodržavajući proces gorenja koji se nekontrolirano širi u prostoru.
- 2) *Gorenje* je brza kemijska reakcija neke tvari s oksidansom, najčešće s kisikom iz zraka u kojoj nastaju produkti gorenja te se oslobođa toplina, plamen i svjetlost.
- 3) *Tehnološka eksplozija* je naglo širenje plinova uslijed gorenja ili druge kemijske reakcije.
- 4) *Požarni rizik* je vjerojatnost nastanka požara u danim procesima ili stanjima.

- 5) *Ugroženost od požara* je potencijalna opasnost od požara za zdravlje ili život ljudi i materijalnih dobara.
- 6) *Otpornost na požar* je sposobnost dijela građevine da kroz određeno vrijeme ispunjava zahtijevanu nosivost (R) i/ili cjeleovitost (E) i/ili toplinsku izolaciju (I) i/ili drugo očekivano svojstvo, kako je propisano normom o ispitivanju otpornosti na požar.
- 7) *Reakcija na požar* je doprinos materijala razvoju požara uslijed vlastite razgradnje do koje dolazi izlaganjem tog materijala određenim ispitnim uvjetima.
- 8) *Neposredna opasnost* je stanje visokog požarnog rizika, koje može u bliskoj budućnosti dovesti do požara.
- 9) *Evakuacijski put iz građevine* je posebno projektiran i izведен put koji vodi od bilo koje točke u građevini do vanjskog prostora ili sigurnog prostora u građevini, čije značajke (otpornost i reakcija na požar, širina, visina, označavanje, protupanična rasvjeta i drugo) omogućuju da osobe zatećene u požaru mogu sigurno (samostalno ili uz pomoć spasitelja) napustiti građevinu.

Članak 4.

Ovim Pravilnikom uređuju se :

- 1) Temeljne odredbe u svezi provedbe i unapređivanja zaštite od požara,
- 2) Obveze i odgovornosti vezano uz provedbu mjera zaštite od požara,
- 3) Obveze i odgovornosti osoba s posebnim ovlastima i odgovornostima u provedbi mjera zaštite od požara,
- 4) Način obavljanja unutarnje kontrole provedbe mjera zaštite od požara, te ovlaštenja, obveze i odgovornosti za obavljanje unutarnje kontrole,
- 5) Način upoznavanja radnika s opasnostima i općim mjerama zaštite od požara na radnom mjestu prilikom stupanja na rad ili promjene radnog mesta, odnosno prije obavljanja određenih radova i radnji od strane drugih osoba, te vođenja evidencije o tome,
- 6) Način osposobljavanja radnika za rukovanje priručnom opremom i sredstvima za dojavu i gašenje početnih požara, periodične provjere znanja i vođenja evidencije o tome,
- 7) Način osposobljavanja radnika za rad na radnim mjestima s povećanim opasnostima za nastanak i moguće posljedice od požara ili tehnološke eksplozije, prije stupanja na rad, periodične provjere znanja i vođenja evidencije o tome,
- 8) Službe i osobe zadužene za održavanje u ispravnom stanju opreme i sredstava za dojavu i gašenje požara sa opisom zaduženja,
- 9) Službe i osobe zadužene za razradu postupaka i poduzimanje odgovarajućih organizacijskih i tehničkih mjera zaštite od požara u slučajevima privremenog povećanog požarnog rizika,
- 10) Kretanje i ponašanje na prostorima ugroženim od požara ili tehnološke eksplozije,
- 11) Ustrojstvo motrenja, javljanja i uzbunjivanja o opasnostima od požara,
- 12) Mjere zabrane i ograničenja iz zaštite od požara te prostorije i prostori na koje se one odnose,
- 13) Postupanje radnika u slučaju nastanka požara,
- 14) Druge mjere zaštite od požara sukladno vlastitim planovima i potrebama.

Članak 5.

Sastavni dio ovog Pravilnika su:

- Rješenje o razvrstavanju u kategoriju ugroženosti od požara,
- Provedbeni plan zaštite od požara – plan evakuacije i spašavanja,
- Raspored i smještaj aparata za početno gašenje požara po prostorijama,
- Tumač znakova za uzbunjivanje u Republici Hrvatskoj koji se emitiraju putem sirena upravljanih iz centara za obavješćivanje (112),

Članak 6.

Na temelju Zakona o zaštiti od požara (Narodne novine 92/2010) Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba (dalje u tekstu: Zavod) obvezan je provoditi preglede i ispitivanja, voditi evidencije propisane Zakonom i Pravilnicima koje su dio zbirke isprava kod osobe zadužene za zaštitu od požara u Zavodu i to:

- Rokovi obveznih ispitivanja sredstava, uređaja, instalacija, sustava,
- Plan i program osposobljavanja radnika,
- Raspored i smještaj aparata za početno gašenje požara,
- Evidencija o redovitom pregledu vatrogasnih aparata - vrši se jednom u 3 mjeseca sukladno odredbama čl. 6. Pravilnika o vatrogasnim aparatima (Narodne novine 101/2011),
 - Evidencija ovlaštenog servisera vatrogasnih aparata o periodičnom pregledu vatrogasnih aparata – vrši se minimalno jednom na godinu sukladno odredbama čl. 9., 10. i 11. Pravilnika o vatrogasnim aparatima (Narodne novine 101/2011),

Članak 7.

1. Projektna dokumentacija, razne analize, nalazi i mišljenja, uvjerenja, svjedodžbe, upisnici i druge isprave iz područja zaštite od požara pohranjuju se u zbirku isprava.

2. Isprave iz stavka 1. ovog članka pohranjuju se i čuvaju kod odgovorne osobe za zaštitu od požara u Zavodu.

Članak 8.

1. Sustav zaštite od požara i tehnoloških eksplozija obuhvaća tehnička rješenja primjenjena na građevini i tehnologiji kao i norme ponašanja radnika i trećih osoba za vrijeme rada, kretanja i zadržavanja na prostoru Zavoda te tehničke normative, norme i upute u svezi građevine, organizacijskih jedinica i drugih sredstava rada.

2. Zaštita od požara obuhvaća skup mjera i radnji, normativne, upravne, organizacijske, tehničke, obrazovne, propagandne naravi utvrđene Zakonom, podzakonskim aktima, odlukama tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te ovim Pravilnikom, čijim se izborom i primjenom postiže veći stupanj zaštite od požara.

Članak 9.

1. Svaki radnik dužan je provoditi mjere zaštite od požara na svom radnom mjestu i mjestu rada na način kako je utvrđeno Zakonom, podzakonskim aktima, odlukama tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ovim Pravilnikom i drugim posebnim uputama, upozorenjima ili zabranama.

2. Obveze provođenja mjera zaštite od požara utvrđene stavkom 1. ovog članka odnose se na sve osobe koje se po bilo kojoj osnovi nalaze u prostorijama Zavoda radi privremenog ili povremenog obavljanja poslova te radi obavljanja posla po posebnom ugovoru.

3. Radnici ostalih gradskih upravnih tijela koji obavljaju određene poslove za Zavod u njegovim prostorijama i prostorima dužni su provoditi mjere zaštite od požara prilikom obavljanja tih radnji i držati se naredbi i naputaka odgovorne osobe za zaštitu od požara.

4. Odgovornu osobu za provođenje mjera zaštite od požara prije početka izvođenja radova za Zavod imenuje vanjski izvođač radova, koji je dužan ime odgovorne osobe navesti u zahtjevu za izdavanje dozvola za rad koju mu izdaje odgovorna osoba za zaštitu od požara Zavoda (u dalnjem tekstu: odgovorna osoba).

II. MJERE ZAŠTITE OD POŽARA

Članak 10.

U cilju otklanjanja uzroka nastajanja požara, spašavanja ljudi i imovine ugroženih požarom u građevini, građevinskim dijelovima kao i na prostorima oko njih, i ostalim prostorima, razvrstanim u četvrtu kategoriju ugroženosti, primjenjuju se mjere zaštite od požara koje se odnose na:

- projektiranje i izvođenje radova na adaptaciji i/ili rekonstrukciji na postojećoj građevini i građevinskim dijelovima odnosno projektiranje i izgradnju novih građevina i građevinskih dijelova, kao i izgradnju privremenih, te ugradnju uređaja i opreme u njima;
- izvođenje i održavanje raznih instalacija (elektroinstalacija, plinskih, gromobranskih, ventilacijskih, toplinskih, kanalizacijskih, za transport tekućina i slično tako da ne predstavljaju opasnost od požara);
- postavljanje raznih upozorenja, uputa, informacija i oznaka zabrane (o pušenju, unošenju vatre, zabrani zavarivanja i slično);
- održavanju čistoće u prostorijama, odnosno uklanjanje otpadaka i drugih zapaljivih tvari, na za to određena mjesta;
- označavanje i održavanje ulaza i izlaza, prolaza i protupožarnih putova unutar prostorija i prostora oko njih za prilaz, odnosno prolaz vatrogasnih vozila;
- uporabu uređaja za grijanje i njihovo održavanje kao i druge mjere zavisno od postojećih opasnosti;
- opskrbljenošt prostorija hidrantima, vatrogasnim aparatima i drugom propisanom opremom i uređajima za gašenje požara, a čiji se broj, vrsta i lokacija utvrđuje Pravilnikom o vatrogasnim aparatima (Narodne novine 101/2011);

Članak 11.

Prilikom određivanja mjera zaštite od požara koriste se postojeći zakonski i tehnički propisi i mjere zaštite.

1. *Osnovne mjere zaštite od požara*

Članak 12.

Pod osnovnim mjerama zaštite od požara prema ovom Pravilniku smatraju se građevinske mjere zaštite od požara, mjere zaštite od požara na električnim uređajima i instalacijama, mjere zaštite od požara na gromobranskim instalacijama te mjere zaštite od požara na instalacijama ventilacije i grijanja.

a) *Građevinske mjere zaštite od požara*

Članak 13.

Pod građevinskim mjerama zaštite od požara smatra se svaka građevinska aktivnost prilikom adaptacije i/ili rekonstrukcije ili gradnje čiji je cilj:

- zaštita osoba koje se nalaze u građevinskim objektima i građevinskim dijelovima,
- zaštita drugih osoba koje se nalaze u njihovoј blizini,
- sprečavanje širenja požara - lokaliziranje (prvenstveno izvan područja građevine i njenih dijelova),
- očuvanje vrijednosti i dobara u građevini i građevinskim dijelovima,
- očuvanje same građevine i njenih dijelova,
- očuvanje postojećih granica požarnih sektora, redoviti vizualni pregled ispravnosti protupožarnih elemenata otpornih na požar ugrađenih u granicu požarnog sektora,
- očuvanje postojećih putova evakuacije i izlaza ili osiguranje novih koji će zadovoljiti zahtjeve propisa i osigurati sigurno napuštanje iz građevina za sve osobe.

Članak 14.

Građevinske mjere zaštite od požara treba provoditi prilikom svake adaptacije i/ili rekonstrukcije odnosno izgradnje novih prostorija unutar objekta.

Članak 15.

1. Građevinske mjere zaštite od požara sastoje se od pregleda postojećeg stanja prostorija i materijala i konstrukcije u određenim rokovima te izvođenje građevinskih radova po dokumentaciji za koju je dana suglasnost.

2. Građevinske konstrukcije se pregledavaju radi utvrđivanja stanja otpornosti protiv požara.

Izlazi i izlazni putovi

Članak 16.

1. Cjelokupan prostor na hodnicima, stubištima i drugim evakuacijskim putovima mora uvjek biti slobodan i nezakrčen.
2. Ulazno-izlazna vrata svih radnih prostorija u kojim se nalaze radnici, a predviđena su za evakuacijski izlaz ne smiju biti zaključana za vrijeme rada.
3. Nagazna površina podova na evakuacijskim izlazima i izlaznim putovima ne smije imati nikakvih mehaničkih oštećenja, napuknuća, ne smije biti neravna, niti imati nagle promjene visina.
4. Podne obloge, tepisi (tepisoni) kao i mobilni pokrivači moraju biti izrađeni od samogasivog materijala i dobro učvršćeni na podlogu. Oštećeni dijelovi na njima ne smiju se krpati. Oštećeni dijelovi podnih obloga moraju se u cijelosti zamijeniti.

Članak 17.

1. Na izlazima i izlaznim putovima namijenjenim za evakuaciju smjer izlaza mora biti vidljivo označen natpisom i strelicom (standardnim simbolima prema HRN 7010) tako da su uočljivi i vidljivi kako danju tako i noću.
2. Osvjetljenje oznaka za evakuaciju može zamijeniti i izrada tih oznaka na fluorescentnoj podlozi.

Članak 18.

1. Putovi evakuacije moraju biti izvedeni i smješteni tako da neovisno vode na ulicu ili otvoren siguran prostor dovoljno prostran da se osobama koje sudjeluju u evakuaciji omogući odmicanje od građevina te brzo i sigurno napuštanje tog prostora.
2. Najveća dužina puta evakuacije osoba do sigurnog prostora može iznositi 50 metara u prizemnim i 30 metara u katnim objektima.
3. Dužina puta evakuacije može se odrediti i računski, koristeći pri tom horizontalnu brzinu kretanja osoba i vrijeme koje se smatra dovoljnim za udaljavanje do sigurnog prostora, te otpornost konstrukcije na požar.
4. Izlazni put evakuacije treba riješiti tako da isti vodi do izlaza iz objekta ili do sigurnog prostora unutar objekta. Izlazni put treba da bude što jednostavniji, dobro osvijetljen, zračen i bez slijepih krajeva.
5. Minimalni broj izlaza i njihovu širinu potrebno je odrediti u ovisnosti o namjeni objekta, broju osoba koje ih koriste kao i o tome da li se osobe kreću horizontalno, u nagibu ili po stepenicama.
6. Rukohvati i ograde na stepeništu trebaju biti stabilno pričvršćeni za konstrukciju građevine.

Otvori u zidovima

Članak 19.

1. Sva vrata u građevini ili građevinskom dijelovima moraju se lako zatvarati i otvarati.
2. Sva vrata se moraju otvarati u smjeru izlaženja (evakuacije), a na vratima se ne smije mijenjati smjer otvaranja niti se smiju privremeno ili stalno ukloniti.
3. Ako su vrata ostakljena, staklo na njima ne smije biti napuknuto ili razbijeno.
4. Vrata na putovima evakuacije moraju biti izvedena tako da se mogu otvoriti u smjeru evakuacije. Ta vrata moraju biti zakretna i izvedena od negorivog materijala.
5. Sva vrata u s prostorijama sa namjenom potencijalno požarno opasnog sadržaja trebaju biti od negorivog materijala sa uređajem za samozatvaranje, a vrata između požarnih sektora moraju imati odgovarajuću vatrootpornost, ovisno o opterećenju u tim požarnim sektorima.
6. Pregled vrata se mora obavljati jednom u godini.

Članak 20.

1. Svi prozori predviđeni za otvaranje moraju se lako dati otvarati i zatvarati s poda (ventus uredaji i slično).
2. Prozori kao nadsvjetla mogu se postavljati u pregradnim zidovima samo unutar požarnog sektora.
3. Prozorska stakla ne smiju biti napuknuta ili razbijena.

Zidovi, stupovi i stropovi

Članak 21.

1. Zidovi na izlazima, te izlaznim putovima ne smiju biti oštećeni (pukotine). Sve preinake na zidovima mogu se obavljati samo na temelju dobivene građevinske dozvole kad se radi o rekonstrukciji ili gradnji nove građevine ili na temelju suglasnosti osobe odgovorne za zaštitu od požara za ostale slučajeve (postojeće konstruktivne elemente zgrade).
2. Oštećenja na zidovima (pukotine, otpadanje) treba popraviti, a popravlja ih se s materijalom istih protupožarnih karakteristika kao i prijašnji.
3. U blizini zidova od gorivog materijala ne smiju se postavljati naprave za zagrijavanje niti drugi izvori topline.

Članak 22.

1. Zaštitni premaz (boje) trebaju se obnavljati ako su se počeli ljuštiti ili otpadati. Premazi se ne smiju stavljati na stare premaze već se površina mora prije očistiti.

2. Glede otpornosti na požar zaštitnih premaza za stupove vrijedi isto kao i za zidove.

3. Pregled zidova i stupova mora se obavljati jedanput u godini, požarni zidovi svakih šest mjeseci, a mjesta prolaska instalacija kroz požarne zidove svaka tri mjeseca.

4. Pregled obavlja odgovorna osoba za zaštitu od požara o čemu se sastavlja izvješće koje se dostavlja ravnatelju Zavoda.

Članak 23.

1. Kod međukatnih konstrukcija koje imaju veću otpornost na požar (namjena im je sprečavanje širenja požara po vertikali) ne smiju se ostavljati nezaštićeni otvor. U takvom slučaju svi međuprostori se moraju brtvti vatrootpornim materijalom. Zaštitne obloge i premazi moraju cijelom površinom prekrivati strop, ne smiju imati oštećenja, pukotine i biti odvojeni od stropne površine. Sve stropove odnosno međukatne konstrukcije treba pregledati jedanput godišnje, a obloge kod stropova međukatnih konstrukcija čija je svrha sprečavanje širenja požara po vertikali, svakih 6 mjeseci.

Članak 24.

1. U prostorijama gdje može doći do razlijevanja zapaljivih tekućina ne smiju se postavljati pokrivači od gorivog materijala, a pod mora biti nepropustan (bez pukotina i oštećenja).

2. Svi podovi, bez obzira na kakvu su međukatnu konstrukciju postavljeni, ne smiju imati nezaštićene otvore. Svaki otvor ili oštećenje u podu radi izvođenja bilo kakvih radova odmah se mora sanirati i dovesti u prijašnje stanje. Otvori za provođenje instalacija moraju biti zabrtvljeni vatrootpornim materijalom.

3. Pregled podova treba vršiti jedanput godišnje, a pokrivača i eventualnih otvora svakih šest mjeseci.

Prometnice i prilazi

Članak 25.

1. Pristupne ceste i požarni putovi moraju biti stalno održavani glede sposobnosti za promet vozilima tako:

- da se čiste od snijega,
- da se na njima ne obavljaju nikakvi građevinski radovi (prokop) dok nije osiguran drugi pristup do građevine (obilaznica, premošćenje preko kanala prekopa i slično),
- da nisu zakrčeni vozilima i slično,
- da su opskrbljeni odgovarajućom signalizacijom i znakovima.

2. Potrebno je osigurati da je na slobodnom prostoru oko građevine omogućen pristup nadzemnim ili podzemnim hidrantima.

Članak 26.

Svi požarni sektori u prostorijama Zavoda moraju biti u skladu s projektnom dokumentacijom po kojoj su ishođene dozvole za rad. Obveza je ravnatelja definirati i zapisnički konstatirati postojeće stanje požarnih sektora. Sve negativnosti uočene prilikom pregleda u što kraćem roku sanirati sukladno pozitivnim propisima. Veličine požarnih sektora imaju znatan utjecaj na ostale tehničke mjere zaštite od požara. Granice požarnih sektora nadalje čuvati od devastacija prilikom adaptacija i rekonstrukcija.

b) Mjere zaštite od požara na električnim instalacijama i uređajima

Članak 27.

U glavnom razvodnom ormaru kao i u razvodnim ormarićima u pojedinim prostorijama moraju biti postavljene jednopolne sheme električnih instalacija sa svim potrebnim podacima.

Članak 28.

1. Za isključenje električne instalacije nakon završenog rada ili u slučaju hitne potrebe (požar i slično) moraju na odgovarajućim mjestima biti izvedene sklopke za isključenje električne energije koje je potrebno odgovarajuće označiti.

2. Sklopke iz stavka 1. ovog članka treba postaviti izvan zone opasnosti od požara i eksplozija.

Članak 29.

1. Zabranjeno je upotrebljavati krpane, neispravne ili predimenzionirane električne osigurače kao i postavljanje provizorne električne instalacije.

2. Topljivi osigurači i automatske sklopke moraju biti tako dimenzionirane da se vodovi ne mogu pregrijavati.

3. Kraj svakog osigurača i sklopke moraju biti postavljene oznake kojem strujnom krugu pripada osigurač i sklopka.

4. Izmjeni električnih osigurača ili druge poslove na električnim instalacijama i uređajima mogu obavljati samo zaduženi i ovlašteni električari.

5. Zamjena osigurača mora se obavljati samo originalnim ulošcima. Ispitivanje zaštite od kratkog spoja i preopterećenja mora se obavljati svakih 24 mjeseci, a nađene nedostatke treba odmah ukloniti.

Članak 30.

1. Razvodni ormari moraju biti tako izvedeni da odgovaraju uvjetima koji vladaju u pojedinim prostorijama gdje su postavljeni. Prostor oko razvodnih ormara mora uvijek biti slobodan.

2. Razvodni ormari moraju biti zaključani kako bi se onemogućio pristup neovlaštenih osoba. Ključevi ormara moraju se nalaziti kod dežurnog električara, odnosno na za to određenom mjestu u prostoru glavnog razvodnog ormara.

3. Razvodni ormari moraju biti tako izvedeni da pri isključenju električne instalacije ostanu uključena trošila za nužnu rasvjetu, vatrogasne crpke i slično, odnosno

prilikom nestanka napona iz mreže, ta se trošila trebaju automatski napajati iz pomoćnog elektroenergetskog izvora.

Članak 31.

1. Sklopke u razvodnim ormarima moraju biti tako izvedene da odgovaraju uvjetima koji vladaju u pojedinim prostorijama, te moraju odgovarati zahtjevima glede njihove namjene.
2. U pojedinim prostorijama moraju se u ormare postavljati sklopke koje isključuju cjelokupnu instalaciju osim općeg i sigurnosnog osvjetljenja.
3. Na sklopkama moraju biti jasno označeni položaji isključeno - uključeno, time da taj položaj označava i signalna žaruljica.
4. Razvodni ormari sa sklopkama za isključivanje moraju se ispitivati svakih šest mjeseci.

Članak 32.

Električna instalacija i trošila moraju biti tako izvedeni i održavani da mesta gdje se koriste ne predstavljaju opasnost od požara. Obveza je korisnika odnosno vlasnika građevine provjeravati sve instalacije sukladno uputi proizvođača, a mjerena i ispitivanja povjeriti ovlaštenim stručnim osobama u vremenskim rokovima koje zahtijevaju propisi.

Članak 33.

1. Električne instalacije i uređaji moraju se stalno pregledavati i održavati sukladno važećim normama i odredbama propisa za određene elektro uređaje i instalacije.
2. Obveze pregleda, ispitivanja i mjerena električnih instalacija odnose se na:
 - zaštitu od direktnog i indirektnog napona dodira,
 - neprekinutost zaštitnog vodiča,
 - uzemljivač,
 - otpor izolacije električnog vodiča,
 - zaštitu od munje,
 - protupaničnu rasvjeta,
3. O svakom obavljenom pregledu i ispitivanju električnih instalacija i uređaja ispitivač je dužan izdati pisani nalog iz kojeg će biti vidljivo koji su nedostaci prilikom pregleda utvrđeni i što se treba učiniti da se ukloni nedostatak glede zaštite od požara.

c) *Mjere zaštite od požara na uređajima i instalacijama ventilacije i grijanja*

Članak 34.

1. Ventilacijski i klimatizacijski kanali se moraju redovito održavati i čistiti.
2. Na granicama požarnih sektora kroz koje prolaze ventilacijski ili klimatizacijski kanali moraju biti ugrađene protupožarne zaklopke odgovarajuće vatrootpornosti sukladno projektnoj dokumentaciji.
3. Protupožarne zaklopke se moraju u skladu sa odredbama čl. 40. Zakona o zaštiti od požara (Narodne novine 92/2010) redovito ispitivati na funkcionalnost.

2. Ostale mjere zaštite od požara

Članak 35.

Rad s otvorenim plamenom (aparat za zavarivanje, rezanje i lemljenje) može se obavljati u prostorijama građevine ili drugim prostorima tek nakon dobivanja pismenog odobrenja osobe zadužene za zaštitu od požara i naloženih mjera koje se moraju poduzeti prije toga.

III Način upoznavanja radnika s opasnostima i općim mjerama zaštite od požara na radnom mjestu prilikom stupanja na rad ili promjene radnog mesta, odnosno prije obavljanja određenog radova i radnji od strane drugih osoba, te vodenja evidencije o tome

a) Osposobljavanje radnika

Članak 36.

1. Svaki radnik prije rasporeda na radno mjesto mora proći osnovno osposobljavanje na način i po programu utvrđenom Zakonom o zaštiti od požara (Narodne novine 92/2010) i Pravilnikom o programu i načinu osposobljavanja pučanstva za provedbu preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom (Narodne novine 61/94).

2. Osposobljavanje radnika povjerava se onoj osobi koja ispunjava propisane uvjete za osposobljavanje radnika i koja ima suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova za obavljanje tih poslova.

b) Upoznavanje radnika s opasnostima na radnom mjestu

Članak 37.

1. Svakog novo zaposlenog radnika prije stupanja na rad, osoba zadužena za poslove zaštite od požara upoznaje s opasnostima i općim mjerama zaštite od požara.

2. Svakog radnika koji prvi put dolazi na radno mjesto, viši rukovoditelj ili od ravnatelja ovlaštena osoba dužna je upoznati s opasnostima glede nastanka požara i eksplozije na tom radnom mjestu i njegovoj okolini te poduzimanju mjera zaštite da ne nastane požar i eksplozija.

3. Nakon završenog upoznavanja radnika s opasnostima, izdaje mu se pismeni naputak o opasnostima i mjerama zaštite od požara i eksplozije kojih se mora držati tijekom rada.

4. Nakon upoznavanja i predaje pismenog naputka, radnik potpisuje izjavu da je upoznat s opasnostima i mjerama koje mora poduzeti na tom radnom mjestu da ne nastanu požar ili eksplozija.

5. U slučaju da se radnik premješta s jednog radnog mjeseta na drugo radno mjesto na kojem su opasnosti i mjere zaštite od požara različite od prethodnog, o neposrednim opasnostima i mjerama zaštite od požara koje mora provoditi na tom novom radnom mjestu dužan ga je upoznati neposredni rukovoditelj – viši rukovoditelj ili od ravnatelja ovlaštena osoba, te ponoviti postupak sukladno stavku 3. i 4. ovog članka.

Članak 38.

Radnici koji tijekom određenog vremenskog razdoblja redovito ili povremeno obavljaju više različitih poslova moraju za te poslove biti osposobljeni i upoznati sa svim opasnostima i mjerama zaštite od požara na tim poslovima.

c) *Evidencije o osposobljavanju radnika*

Članak 39.

Osoba zadužena za poslove zaštite od požara vodi evidenciju o osposobljenosti iz područja zaštite od požara radnika Zavoda kao i evidenciju upoznavanja radnika s opasnostima i općim mjerama zaštite od požara.

IV. Način osposobljavanja radnika za rukovanje priručnom opremom i sredstvima za dojavu i gašenje početnih požara, periodične provjere znanja i vođenja evidencija o tome

Članak 40.

Ospozobljavanje radnika za rukovanje opremom zaštite od požara obavlja se u sklopu osposobljavanja prema Pravilniku o programu i načinu osposobljavanja pučanstva za provedbu preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom (Narodne novine 61/94).

Članak 41.

Osoba zadužena za poslove zaštite od požara vodi evidenciju o praktičnoj osposobljenosti radnika za rad sa sredstvima za gašenje požara.

V. Način osposobljavanja radnika za rad na radnim mjestima s povećanim opasnostima za nastanak i moguće posljedice od požara ili tehnološke eksplozije prije stupanja na rad, periodične provjere znanja i vođenja evidencije o tome

Članak 42.

1. Osoba zadužena za poslove zaštite od požara prije stupanja na rad svakog novog zaposlenika za mjesta rada sa povećanim opasnostima za nastanak i moguće posljedice od požara ili tehnološke eksplozije, obavlja osposobljavanje prema uputi o postupku i poduzimanju odgovarajućih organizacijskih i tehničkih mjera zaštite od požara u slučajevima privremenog povećanog požarnog rizika.

2. Postupak osposobljavanja u Zavodu provodi se prema stavku 1. ovog članka sa svakim radnikom koji se premješta s jednog na drugo radno mjesto.

Članak 43.

Osoba zadužena za poslove zaštite od požara vodi evidenciju o provedenom ospozobljavanju prema uputama za rad radnika na mjestima za rad s povećanim opasnostima za nastanak i moguće posljedice od požara ili tehnološke eksplozije.

VI. Službe i osobe zadužene za održavanje u ispravnom stanju opreme i sredstava za dojavu i gašenje požara sa opisom zaduženja

Članak 44.

U objektu Zavoda postavljena je slijedeća vatrogasna oprema i sredstva za dojavu i gašenje požara:

- 1) Ručni vatrogasni aparati za početno gašenje požara (broj, vrsta i raspored ručnih vatrogasnih aparata po prostorijama i prostorima dan je u prilogu ovog Pravilnika).
- 2) Stabilni sustav za gašenje požara – hidrantska mreža
- 3) Sustav za dojavu i gašenje požara.

a) Vatrogasni aparati

Članak 45.

Održavanje ručnih vatrogasnih aparata obuhvaća redovni pregled i periodični servis, sve u skladu s odredbama Pravilnika o vatrogasnim aparatima (Narodne novine 101/2011).

Članak 46.

1. Redovni pregled ručnih aparata obavlja odgovorna osoba za zaštitu od požara najmanje jednom u tri mjeseca, o čemu vodi upisnik.
2. Redovnim pregledom utvrđuje se:
 - označenost, uočljivost i dostupnost vatrogasnog aparata
 - opće stanje vatrogasnog aparata,
 - kompletност vatrogasnog aparata,
 - stanje plombe zatvarača, odnosno ventila vatrogasnog aparata,
 - druge radnje propisane u uputi proizvođača.

Članak 47.

1. Osoba zadužena za zaštitu od požara dužna je voditi evidenciju o redovnom pregledu vatrogasnih aparata.
2. Evidencija sadrži podatke o:
 - tipu vatrogasnog aparata,
 - tvorničkom broju,
 - datumu redovnog pregleda i periodičkog servisa,
 - nazivu servisera koji je servisirao vatrogasnog aparata,
 - uočenim nedostacima i njihovom otklanjanju i
 - serijskom broju stavljene evidencijske naljepnice.

Članak 48.

1. Nedostatke uočene redovitim pregledom osoba zadužena za zaštitu od požara odmah uklanja sama ili uz pomoć odjela održavanja, a ukoliko nedostatak nije moguće otkloniti samostalno, onda upućuje zahtjev o popravku ovlaštenom serviseru.

2. Pismeno izvješće o uočenim nedostacima dostavlja ravnatelju Zavoda.

Članak 49.

Periodičnim servisom provjerava se ispravnost i funkcionalnost vatrogasnog aparata i njegovih dijelova te obavlja zamjena dotrajalih i neispravnih dijelova rezervnim dijelovima odobrenim za uporabu od strane proizvođača vatrogasnog aparata.

Članak 50.

1. Periodični servis vatrogasnih aparata obavlja ovlaštena stručna organizacija koja je registrirana za te poslove i ima ovlaštenje Ministarstva unutarnjih poslova za obavljanje periodičnog servisa vatrogasnih aparata.

2. Periodični servis vatrogasnih aparata obavlja se svakih dvanaest mjeseci.

Članak 51.

Serviser vatrogasnih aparata obvezan je o izvršenom periodičkom servisu voditi evidenciju koja sadrži podatke o:

- tipu vatrogasnog aparata,
- tvorničkom broju,
- korisniku vatrogasnog aparata,
- uočenim nedostacima i njihovom otklanjanju,
- datumu izvršenog servisa i
- serijskom broju stavljene evidencijske naljepnice.

Članak 52.

1. Vatrogasni aparati se postavljaju neovisno o ugrađenim stabilnim sustavima za gašenje požara, hidrantskoj mreži i drugim mjerama zaštite od požara.

2. Vatrogasni aparati postavljaju se na uočljivim i lako dostupnim mjestima, u blizini mogućeg izbijanja požara, a kod prijenosnih aparata ručka za nošenje ne smije biti na visini većoj od 1,5 metara od tla.

Članak 53.

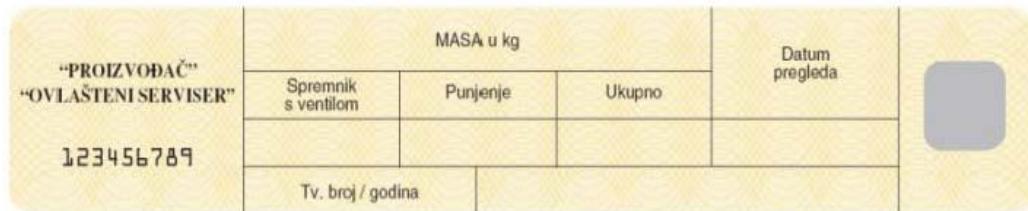
1. Mjesto postavljanja vatrogasnog aparata u prostorijama čija je površina veća od 50 m² označava se naljepnicom sukladno važećoj hrvatskoj normi HRN ISO 6309, HRN 7010.

2. Naljepnica iz stavka 1. ovoga članka mora biti obojena pretežito bojom RAL 3000 i mora biti postavljena dovoljno visoko da njenu uočljivost ne ometa sadržaj prostora.

Članak 54.

Nakon obavljenog periodičkog servisa vatrogasni aparat mora, osim naljepnice proizvođača, sadržavati evidencijske naljepnice iz Pravilnika o vatrogasnim aparatima (Narodne novine 101/2011):

- čl. 17. Periodični servis vatrogasnog aparata pod stalnim tlakom osim radnji propisanih u uputi proizvođača, obuhvaća i upisivanje mase sredstava za gašenje na samoljepivu naljepnicu, slika 1. ili 1.a.
- čl. 18. Periodični servis vatrogasnog aparata s bočicom osim radnji propisanih u uputi proizvođača, obuhvaća i upisivanje izvagane mase bočice i datuma vaganja na samoljepivu naljepnicu slika 2. ili 2.a,
- čl. 19. Nakon izvršenog periodičnog servisa, na vatrogasni aparat postavlja se oznaka (naljepnica, zaštitna traka, boja ili slično) bez čijeg oštećenja se vatrogasni aparat ne može rastaviti slika 3. ili 3.a.

Slika 1.

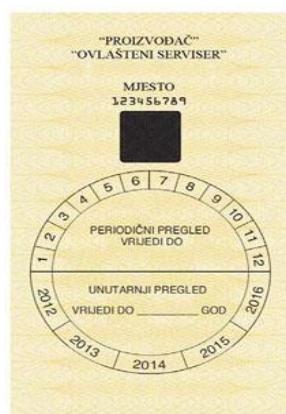
Slika 1.a

Slika 2.

Slika 2.a

Slika 3.

Slika 3.a

b) Stabilni sustav za gašenje požara – hidrantska mreža (unutarnja i vanjska).

Članak 55.

1. Ispitivanje hidrantske mreže riješeno je na nivou zgrade koju Zavod koristi. Evidenciju i brigu o ispitivanjima vodi Osnivač, odnosno Grad Zagreb.
2. Ispitivanje hidrantske mreže postavljene u prostorima Zavoda obavlja ovlaštena stručna organizacija koja ispunjava sve propisane uvjete i koja ima suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova za obavljanje tih poslova.
3. Nakon provedenog ispitivanja ovlaštena stručna organizacija izdaje zapisnik o ispitivanju i izdaje Uvjerjenje.
4. Ispitivanja hidrantske mreže obavljaju se jednom na godinu, sukladno odredbama čl. 40. Zakona o zaštiti od požara (Narodne novine 92/2010).

c) Sustav za dojavu i gašenje požara.

Članak 56.

1. Ispitivanje sustava za dojavu i gašenje požara postavljenih u prostorijama Zavoda riješeno je na nivou zgrade koju Zavod koristi. Evidenciju i brigu o ispitivanjima vodi Osnivač, odnosno Grad Zagreb.
2. Ispitivanje sustava za dojavu i gašenje požara postavljenih u prostorijama Zavoda obavlja ovlaštena stručna organizacija koja ispunjava sve propisane uvjete i koja ima suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova za obavljanje tih poslova.
3. Nakon provedenog ispitivanja ovlaštena stručna organizacija izdaje zapisnik o ispitivanju funkcionalnosti stabilnog sustava i izdaje Uvjerjenje o ispravnosti.
4. Ispitivanja sustava za dojavu i gašenje požara obavljaju se jednom na godinu, sukladno odredbama čl. 40. Zakona o zaštiti od požara (Narodne novine 92/2010).

VII. Službe i osobe zadužene za održavanje u ispravnom stanju sustava za upravljanje i nadziranje sigurnog odvijanja tehnološkog procesa te drugih instalacija i uređaja čija neispravnost može prouzročiti požar i tehnološku eksploziju

Članak 57.

1. Ravnatelj Zavoda odgovoran je za održavanje u ispravnom stanju instalacija i uređaja čija neispravnost može prouzročiti požar i tehnološku eksploziju.
2. Osoba iz stavka 1. ovog članka prati primjenu propisanih i naređenih mjera zaštite od požara te prima izvještaje višeg rukovoditelja ili od ravnatelja ovlaštene osobe o stanju tehnološkog procesa te osigurava financijska ulaganja za održavanja, ispitivanja i unapređenja zaštite u svrhu očuvanja imovine i sigurnosti zaposlenih.

Članak 58.

1. Viši rukovoditelj ili od ravnatelja ovlaštena osoba obavlja kontrolu i nadzor u primjeni mjera zaštite od požara pri odvijanju tehnološkog procesa za odjel za koji su odgovorni. O uočenim nedostacima sastavljaju zapisnik s prijedlogom i rokovima za njihovo uklanjanje.
2. Zapisnik iz stavka 1. ovog članka dostavlja se ravnatelju Zavoda.
3. Za nesmetan pristup vatrogasnoj opremi i sredstvima za gašenje odgovorni su viši rukovoditelj ili od ravnatelja ovlaštena osoba.

Članak 59.

1. Viši rukovoditelj ili od ravnatelja ovlaštena osoba dužna je provjeriti osposobljenost (prema Uputi iz ovog Pravilnika) svakog radnika prije rasporeda na radno mjesto i samostalno obavljanje posla u tehnološkom procesu sa slučajevima privremenog povećanog požarnog rizika.

2. Isti postupak provjere provodi viši rukovoditelj ili od ravnatelja ovlaštena osoba prilikom premještaja radnika s jednog radnog mjesta na drugo.

Članak 60.

Posebne dužnosti višeg rukovoditelja ili od ravnatelja ovlaštene osobe su:

- udaljiti svakog radnika koji pri obavljanju posla ne provodi i ne primjenjuje mjere zaštite od požara,

- prekinuti rad na radnom mjestu ili tehnološkom procesu, sredstvu rada i u radnom okolišu ako utvrди da postoji izravna opasnost za nastanak i širenje požara ili se poslovi i radne operacije izvode na način suprotan pravilima zaštite od požara,

- u slučaju neizravne opasnosti za nastanak požara s ravnateljem dogovara otklanjanje nedostataka ili privremeno prekida rad dok se opasnost ne otkloni,

- izvještava ravnatelja o svakom nastalom požaru ili mogućoj opasnosti za nastanak ili širenje požara,

- u slučaju neobavljanja obveza u primjeni i provedbi mjera zaštite od požara predlaže se stegovni postupak za utvrđivanje povrede radne dužnosti protiv radnika koji tu obvezu ne obavlja.

VIII. Službe i osobe zadužene za razradu postupaka i poduzimanje odgovarajućih organizacijskih i tehničkih mjera zaštite od požara u slučajevima privremenog povećanog požarnog rizika

Članak 61.

Ravnatelj Zavoda dužan je zadužiti osobu za razradu postupaka i poduzimanje odgovarajućih organizacijskih i tehničkih mjera zaštite od požara u slučajevima privremenog povećanog požarnog rizika.

Članak 62.

1. Ovlaštena osoba za zaštitu od požara iz prethodnog članka će odrediti tehnološka mjesto sa povećanim požarnim rizikom. Izradit će upute o postupku i poduzimanju odgovarajućih organizacijskih i tehničkih mjera zaštite od požara u slučajevima privremenog povećanog požarnog rizika u tehnološkim jedinicama. Odredit će mjere zabrane i ograničenja iz zaštite od požara na prostorije na koje se odnose.

2. Popis mesta sa povećanim požarnim rizikom i upute o postupcima su sastavni dio ovog Pravilnika.

IX. Mjere zabrane i ograničenja iz zaštite od požara te prostorije i prostori na koje se one odnose

Članak 63.

Zabranjeno je pušenje u svim prostorijama Zavoda.

X. Postupanje radnika u slučaju nastanka požara

Članak 64.

1. Svaki radnik koji prvi opazi neposrednu opasnost od nastanka požara ili opazi požar dužan je ukloniti opasnost, odnosno ugasiti požar, ako to može bez opasnosti za sebe ili drugu osobu.

2. Ako radnik to ne može učiniti sam, dužan je odmah obavijestiti ostale radnike i odgovornu osobu za zaštitu od požara koja dalje poduzima mjere radi organiziranog gašenja požara.

3. Odgovorna osoba za zaštitu od požara dužna je odmah obavijestiti rukovoditelja evakuacije i spašavanja i postupati prema napucima u slučaju akcidentnih situacija, odnosno obavijestiti i najbližu javnu vatrogasnu postrojbu ili vatrogasnu postaju/ispostavu radi početka akcije gašenja požara.

4. Prilikom dojave o nastalom požaru radnik treba dati slijedeće podatke:

- ime i prezime i broj telefona s kojeg javlja,

- mjesto (lokaciju) požara i najbliži pristup vozilima vatrogasne postrojbe,
- da li je požar u građevini li na otvorenom prostoru,
- vrstu materijala koji gori (plin, tekućina, drvo, plastika, guma i drugo),
- da li u požaru ima ozlijedenih.

Članak 65.

1. Svaki radnik na svom radnom mjestu dužan je postupati prema prethodno utvrđenim napucima i izvježbanim radnjama u slučaju akcidentnih situacija.

2. Prije napuštanja radne prostorije i početka gašenja požara svaki radnik na svom radnom mjestu mora:

- isključiti električnu struju,
- zatvoriti dovod plina,
- iznijeti na sigurno mjesto, ako je moguće boce s plinom ili posude sa zapaljivim tekućinama,
- iznijeti na sigurno motorna vozila,
- spriječiti nastanak panike prilikom izlaska iz prostora.

Članak 66.

1. Odgovorna osoba za zaštitu od požara čim sazna za požar, utvrđuje koje se sve mjere moraju poduzeti glede uporabe sredstava i opreme za gašenje, organizacije gašenja, evakuacije i spašavanja, traženja pomoći u slučaju ozlijedenih osoba i slično.Također preuzima vođenje akcije gašenja požara do dolaska vatrogasne postrojbe.

2. Kao voditelj akcije gašenja požara dužan je osigurati da se na mjesto požara donesu raspoloživi odgovarajući aparati za gašenje, te druga oprema koja se može koristiti za gašenje požara.

3. Prilikom akcije gašenja na mjestu požara smije se nalaziti samo potreban broj radnika.

4. Radi smanjenja štete mora se voditi briga da se izbjegne nepotrebno polijevanje vode po predmetima i inventaru te da se uklone materijali koji bi mogli biti oštećeni od širenja požara.

Članak 67.

Nakon završetka akcije gašenja požara odgovorna osoba zajedno s voditeljem akcije gašenja dužna je:

- na mjestu požara osigurati dežurstvo u potrebnom vremenskom trajanju radi sprečavanja ponovnog požara,
- osigurati dežurstvo na mjestu požara do dana, ako je požar ugašen tijekom noći,
- dežurnom tijekom dežurstva osigurati vatrogasnu opremu i sredstva za gašenje požara.

Članak 68.

Upotrijebljenu opremu i uređaje za gašenje požara potrebno je odmah dovesti u ispravno stanje i spremiti na određena mjesta.

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 69.

U slučaju nesuglasica u provedbi ovog Pravilnika pravo tumačenja ima ravnatelj Zavoda.

Članak 70.

Izmjene i dopune ovog Pravilnika donose se na način propisan za njegovo donošenje.

Članak 71.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom objave na oglasnoj ploči Zavoda.

KLASA: 115-01/13-01/1
URBROJ: 251-470-01-13-01
Zagreb, 25 ožujak 2013.

v.d. ravnatelja

Ivica Fanjek dipl.ing.arch.

PRILOZI PRAVILNIKA

1. Rješenje o razvrstavanju u kategoriju ugroženosti od požara,
2. Provedbeni plan zaštite od požara – plan evakuacije i spašavanja,
3. Raspored i smještaj aparata za početno gašenje požara po prostorijama,
4. Tumač znakova za uzbunjivanje u Republici Hrvatskoj koji se emitiraju putem sirena upravljenih iz centara za obavješćivanje (112).

ZBIRKA ISPRAVA KOD OSOBE ZADUŽENE ZA ZAŠTITU OD POŽARA

1. Rokovi obveznih ispitivanja sredstava, uređaja, instalacija, sustava,
2. Plan i program osposobljavanja radnika,
3. Raspored i smještaj aparata za početno gašenje požara,
4. Evidencija o redovitom pregledu vatrogasnih aparata,
5. Evidencija ovlaštenog servisera vatrogasnih aparata o periodičnom servisu vatrogasnih aparata,

**PROPISANI ZNAKOVI ZA UZBUNJIVANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJI SE
EMITIRAJU PUTEM SIRENA UPRAVLJJANIH IZ CENTARA ZA OBAVJEŠĆIVANJE**

Upozorenje za nadolazeću opasnost

Uključite radio ili TV prijamnik!
Poslušajte priopćenje o vrsti nadolazeće
opasnosti i mjerama koje je potrebno
poduzeti! Poduzmite mjere zaštite koje će
Vam pomoći u pripremi za opasnost

Neposredna opasnost

Uključite radio ili TV prijamnik!
Poslušajte priopćenje o vrsti opasnosti i
mjerama koje je potrebno poduzeti!
Žurno poduzmite mjere zaštite iz priopćenja!

Prestanak opasnosti

Možete prestati provoditi mjere zaštite iz
priopćenja. U slučaju potrebe, pomozite u
akcijama spašavanja koje provode snage
zaštite i spašavanja!
Znak se upotrebljava i za potrebe ispitivanja
ispravnosti i razvoja sustava za uzbunjivanje

**ZNAK ZA UZBUNJIVANJE VATROGASNIH POSTROJBI
I DRUGIH SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA**

Vatrogasna uzbuna

Ostanite mirni!
Znak za uzbunjivanje odnosi se na pripadnike
vatrogasnih i drugih postrojbi zaštite i
spašavanja koje odmah trebaju postupiti
sukladno utvrđenim planovima.

ZA VRIJEME TRAJANJA OPASNOSTI, TE PROVOĐENJA MJERA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA:

Samo nužno koristite telefon jer su komunikacije potrebne žurnim službama!
Ako ste sudionik u prometu, omogućite slobodan prolaz snagama zaštite i spašavanja.

**NADLEŽNI CENTAR ZA OBAVJEŠĆIVANJE KOJI JE OGLASIO ZNAK ZA OPĆU
OPASNOST - VAŽNO PRIOPĆENJE, IZDATI ĆE PRIOPĆENJE ZA PUČANSTVO
UGROŽENOG PODRUČJA PUTEM NADLEŽNE TV ILI RADIO POSTAJE, O VRSTI
OPASNOSTI I MJERAMA KOJE JE POTREBNO PRIMJENITI.**

**NA POZIVNI BROJ 112 CENTRA ZA OBAVJEŠĆIVANJE GRAĐANI MOGU CENTRU
JAVITI INFORMACIJE OD ZNAČAJA ZA OBRAÑU I ZAŠITU, TE DRUGE
INFORMACIJE.**